

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
Національний науковий центр
«Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради ННЦ
«ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
протокол № 8 від 29 квітня 2026 року

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ
зі спеціальності D8 «Право»**

ВСТУП

Програму вступного іспиту до аспірантури (поза аспірантурою) із спеціальності D8 «Право» розроблено в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з даної спеціальності та призначено особам, які здобули вищу освіту за ступенем магістра або спеціаліста.

Мета вступного іспиту полягає у визначенні глибини теоретичної та методичної підготовки здобувача, його наукового і культурного світогляду, здатності самостійно займатися науково-дослідною діяльністю.

Об'єктом екзаменаційного контролю є рівень засвоєння теоретичних знань та володіння професійно-методичними вміннями, сформованими у здобувача в результаті вивчення питань запропонованої програми, а також вивчення конкретних питань, пов'язаних зі сферою його наукових інтересів.

Для успішного складання вступного іспиту здобувачеві необхідно продемонструвати розуміння ключових проблем сучасного правознавства відповідно до напрямку підготовки, а також уміння виділяти проблематику в обраній галузі дослідження.

Здобувач повинен продемонструвати здатність викласти ключові проблеми питань, запропонованих у білеті, вміння довести їх актуальність, проаналізувати різні точки зору з цих питань та аргументацію їхніх прихильників, сформулювати й обґрунтувати гіпотезу і хід її доведення; вміння використовувати науковий підхід до розв'язання практичних проблем правозастосування

Головною вимогою щодо рівня теоретичної підготовки здобувачів є ґрунтовне знання ними основного понятійно-категоріального апарату юриспруденції, провідних концепцій праворозуміння, усвідомлення ролі й значення юридичної науки в їхній майбутній професійній та науковій діяльності.

Відповідь здобувачів на екзамені має підтвердити повноту їхніх знань категорійно-понятійного апарату, нових підходів до трактування окремих понять, категорій та термінів, розуміння їхньої сутності, а також знання фактів, термінології, структур, принципів, закономірностей, методів і засобів правової науки. Здобувач повинен також продемонструвати здатність аналізувати проблему з різних точок зору, показати знання правових явищ та процесів, діапазон володіння вміннями й навичками операційного рівня, методичну грамотність, зокрема сформованість конструктивно-планувальних, проектувальних, комунікативно-навчальних і дослідницьких умінь.

Для складання вступного іспиту вступники повинні:

1) мати загальне уявлення щодо наукового пошуку у сфері юриспруденції; знати основні положення найпоширеніших світоглядних концепцій про виникнення, становлення, подальший розвиток і функціонування права;

2) мати загальні уявлення про найважливіші тенденції та закономірності виникнення, становлення, подальшого розвитку та функціонування прав і вміти

аналізувати ці тенденції та закономірності; знати форми їх прояву в об'єктивній дійсності;

3) оперувати універсальним понятійно-категоріальним апаратом юриспруденції;

4) мати уявлення про прийоми юридичної аргументації, особливо ті, що використовуються у науковій діяльності.

Вступний іспит до аспірантури має письмову форму проведення. Критерії оцінювання знань вступників:

90–100 (відмінно) — виставляється вступникам, які показали вміння самостійно характеризувати основні закономірності державноправових явищ та вільно оперувати категоріальним апаратом; вміння давати послідовні, чіткі і логічно побудовані відповіді на основні та додаткові питання про різні юридичні явища; вміння вільно осмислювати задані питання та пов'язувати їх із суміжними проблемами, будувати зв'язки між теоретичним і практичним матеріалом; здатність юридично грамотно і послідовно тлумачити нормативний матеріал та володіти широким колом джерел;

80–89 (дуже добре) — добре знання базових елементів курсу загальної теорії права, з окремими неточностями; в цілому добре володіння категоріальним апаратом юридичної науки; здатність юридично грамотно і логічно тлумачити нормативний матеріал, з використанням під час підготовки до іспиту обмеженого обсягу матеріалів навчальної та монографічної літератури;

70–79 (добре) – володіння окремими питаннями навчальної дисципліни з незначними помилками, вільне оперування понятійним апаратом теорії права з окремими неточностями; відсутність суттєвих помилок та прогалин у відповідях на поставлені питання; в окремих випадках — порушення внутрішніх логічних зв'язків; використання під час підготовки до іспиту виключно матеріалів підручників;

60–69 (задовільно) — задовільне знання ключових питань спеціальності; у цілому правильна, проте недостатня аргументація власної позиції під час відповіді; недостатня обізнаність у доктринальних поглядах на питання курсу, порушення логічної послідовності під час відповіді на додаткові та уточнюючі запитання; неспроможність вільно оперувати матеріалом, осмислювати його та пов'язувати із суміжними питаннями (проблемами);

59 і менше (незадовільно) — незнання ключових питань спеціальності; наявність грубих помилок у відповідях на основні та додаткові питання; нездатність логічно викладати матеріал; незначне володіння понятійним апаратом; нездатність відповідати на уточнюючі запитання.

За предметними напрямками досліджень: адміністративне право і процес; фінансове право

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС»

Тема 1. Поняття адміністративного права

Предмет адміністративного права. Відносини публічного управління, або публічно-управлінські відносини. Відносини відповідальності публічної адміністрації, або судового і адміністративного оскарження її дій. Відносини, що виникають при наданні адміністративних послуг. Відносини відповідальності за порушення загальнообов'язкових правил, установлених публічною адміністрацією. Публічна адміністрація і відносини адміністративних зобов'язань. Публічне адміністрування.

Поняття методу правового регулювання суспільних відносин. Метод субординації. Метод координації. Метод реординації.

Виникнення адміністративного права. Публічність адміністративного права. Адміністративне право у галузевій класифікації правової системи. Джерела адміністративного права. Взаємодія адміністративного права з іншими галузями права. Відмежування адміністративного права від інших галузей права. Розмежування адміністративного і цивільного права. Розмежування адміністративного і фінансового права. Розмежування адміністративного і корпоративного права.

Тема 2. Адміністративні правовідносини: сутність, види, структура

Поняття, ознаки та види адміністративно-правових відносин. Структура адміністративно-правових відносин. Юридичні факти як підстави виникнення зміни та припинення адміністративно-правових відносин.

Тема 3. Суб'єкти адміністративного права

Поняття суб'єктів адміністративного права. Соціальні та юридичні ознаки суб'єкта адміністративного права. Суб'єкт адміністративного права і суб'єкт адміністративних правовідносин. Складові адміністративної правосуб'єктності. Адміністративна правоздатність. Адміністративна дієздатність. Система суб'єктів адміністративного права. Публічна адміністрація як суб'єкт адміністративного права. Адміністративно-правовий статус публічної адміністрації у сфері судово-експертної діяльності. Правові засади функціонування органів судово-експертної системи України.

Тема 4. Методи і форми публічного адміністрування

Поняття методів публічного адміністрування. Види методів публічного адміністрування судово-експертної діяльності. Переконавання в публічному адмініструванні. Заохочення в публічному адмініструванні. Примус у публічному адмініструванні. Види примусових заходів у публічному

адмініструванні. Заходи запобігання. Заходи попередження. Заходи відповідальності за порушення установлень публічної адміністрації.

Поняття форм публічного адміністрування. Види форм публічного адміністрування. Адміністративна нормотворчість. Адміністративне розпорядництво. Адміністративний договір. Реєстраційні та інші юридично значущі дії. Організаційні дії. Матеріально-технічні операції.

Тема 5. Законодавче забезпечення відповідальності в адміністративному праві

Типологія юридичної відповідальності в адміністративному праві. Поняття і підстави адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення за КУпАП. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.

Законодавство України про адміністративні правопорушення. Характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення. Характеристика інших актів законодавства щодо адміністративних правопорушень. Визначення адміністративного проступку в законодавстві. Історія поняття — адміністративний проступок і його співвідношення з поняттям — адміністративне правопорушення. Апостеріорні і апріорні ознаки адміністративного проступку. Суспільна небезпечність і шкідливість адміністративного проступку. Співвідношення адміністративного проступку і злочину. Співвідношення адміністративного і дисциплінарного проступку. Поняття складу адміністративного проступку. Види складів адміністративного проступку. Система ознак складу. Система адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

Поняття адміністративно-деліктного провадження. Завдання адміністративно-деліктного провадження. Порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення.

6. Характеристика адміністративного процесу

Поняття та ознаки адміністративного процесу. Принципи адміністративного процесу. Джерела адміністративного процесуального права. Стадії адміністративного процесу. Система та структура адміністративних судів. Склад суду. Підстави та порядок відводу суду. Поняття адміністративної юрисдикції. Публічно-правовий спір, як предмет адміністративного судочинства. Загальна характеристика категорій публічно-правових спорів, віднесених до адміністративної юрисдикції. Співвідношення адміністративної юрисдикції з іншими судовими юрисдикціями. Поняття та зміст процесу доказування в адміністративному процесі. Обов'язок доказування. Поняття доказів в адміністративному процесі. Класифікація доказів в адміністративному (судовому) процесі. Діяльність суб'єктів адміністративного процесу зі збору та оцінки доказів.

Тема 7. Загальні положення адміністративного судочинства

Поняття адміністративного судочинства. Характеристика Кодексу адміністративного судочинства України. Завдання адміністративного

судочинства. Принципи адміністративного судочинства. Поняття адміністративного позову. Система адміністративних судів. Місцеві адміністративні суди. Апеляційні адміністративні суди. Вищий адміністративний суд України. Компетенція адміністративних судів. Судова експертиза у справах про адміністративні правопорушення. Предметна підсудність адміністративних справ. Територіальна підсудність адміністративних справ. Інстанційна підсудність адміністративних справ. Особи, які беруть участь у справі. Сторони в судовому адміністративному процесі. Інші учасники адміністративного судового процесу. Правовий статус експерта в адміністративному судочинстві. Докази в адміністративному судочинстві. Оцінка висновків експертів у справах про адміністративні правопорушення. Призначення судової експертизи у справах про адміністративні правопорушення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підруч. : У двох томах. Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.; за ред. Ю. П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.
2. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.
4. Актуальні проблеми та організація попередження правопорушень: фондова лекція для слухачів навч.-наук. ін-ту заоч. навчання Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2014. 38 с.
5. Антикорупційна програма Експертної служби МВС України на 2023–2025 рр. URL: <https://www.ndekcmvs.cn.ua/wp-content/uploads/2023/03/Antykoruptsijna-programa-2023-2025.pdf>
6. Асоціація експертів України / офіційний сайт. URL: <http://aeu.in.ua/%d0%bc%d0%b5%d1%82%d0%b0-%d1%82%d0%b0-%d0%b7%d0%b0%d0%b2%d0%b4%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f/>
7. Бабенко А. М., Борисова О. О., Шаповалова І. О. Принципи права: поняття та класифікація. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип. 3 (44). С. 3–7.
8. Бантишев О. Ф., Рибачук В. І. Відповідальність за злочини у сфері службової діяльності: питання кваліфікації злочинів, передбачених розділом XVII Кримінального кодексу України: навчальний посібник. Київ: Ін Юре, 2003. 116 с.
9. Безпалова О. І., Горбач Д. О. Поняття та структура адміністративно-правового статусу Національної гвардії України. *Форум права*. 2017. № 5. С. 31–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.

10. Бледних Д. В. Особливості здійснення профілактичної роботи дільничних офіцерів поліції. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: зб. наук. пр. / МВС України, Харків. Нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2019. С. 358–359.

11. Бобровник К. Л. Загальноправові принципи кримінально-виконавчого права як фундаментальна першооснова для виправлення та ресоціалізації засуджених, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки. *Пенітенціарна система України у глобальному вимір*: матеріали II Міжнародного пенітенціарного форуму (м. Рівне, 27 жовтня 2022 р.). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Львів–Торунь: Liha-Pres, 2022. С. 17–20.

12. Бойчук А. Ю. Поняття, причини і ознаки правопорушень: до онтології розуміння. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 6. Т. 1. С. 3–7.

13. Бортник В. А. Адміністративне право України: навчальний посібник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 222 с.

14. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.

15. Бущенко П. А. До питання про нові джерела трудового права в світі реформування трудового законодавства. *Актуальні проблеми науки трудового права в сучасних умовах ринкової економіки*: матеріали науково-практичної конференції (м. Сімферополь, 19–20 травня 2003 р.) Харків: Нац. ун-т внутр. справ., 2003 С. 14–16.

1. За предметними напрямками досліджень: кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ КРИМІНАЛІСТИКА І СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

Тема 1. Предмет, завдання і система криміналістики

Предмет та об'єкт криміналістики. Розвиток наукових уявлень про предмет криміналістики. Принципи криміналістики. Завдання криміналістики на сучасному етапі розвитку суспільства. Загальні та спеціальні завдання криміналістики. Роль криміналістики у попередженні правопорушень.

Закони розвитку криміналістики. Сучасні погляди про природу криміналістики. Зміст та структура загальної теорії криміналістики. Система криміналістики. Криміналістична техніка, тактика і методика розслідування кримінальних правопорушень. Загальна теорія, окремі криміналістичні теорії і вчення. Проблематика криміналістичних категорій. Криміналістичні класифікації.

Загальні та окремі криміналістичні теорії, їх сутність та практичне значення. Зв'язок і взаємний вплив розділів криміналістичної науки. Співвідношення криміналістики і природничо-технічних наук. Роль криміналістики у забезпеченні застосування досягнень науково-технічного прогресу в діяльності по боротьбі зі злочинністю.

Місце криміналістики в системі юридичних наук. Взаємозв'язки криміналістики та інших прикладних юридичних наук. Криміналістика і теорія судової експертизи. Співвідношення криміналістики з кримінальним та кримінально-процесуальним правом, адміністративним правом та процесом.

Тема 2. Методи криміналістики

Теорія відображення як методологічна основа формування криміналістичних знань і розробки прийомів, методів та засобів роботи з доказовою інформацією.

Специфіка слідчого пізнання. Система і характеристика методів криміналістики. Використання загальнонаукових методів у криміналістиці. Спеціальні методи криміналістики, їх формування і система. Критерії допустимості спеціальних методів криміналістики у кримінальному провадженні.

Узагальнення слідчої, судової й експертної практики як джерело розробки криміналістичних засобів, прийомів і методів. Співвідношення методів криміналістики та методів практичної діяльності щодо розслідування кримінальних правопорушень.

Криміналістичне прогнозування та його роль у реалізації криміналістикою своїх функцій.

Тема 3. Криміналістична ідентифікація і діагностика

Поняття і наукові засади криміналістичної ідентифікації, її значення у слідчій, експертній і судовій діяльності. Види та форми криміналістичної ідентифікації.

Ідентифікаційні ознаки і властивості, їх класифікації. Ототожнення і встановлення групової належності. Об'єкти криміналістичної ідентифікації. Суб'єкти криміналістичної ідентифікації. Поняття і класифікація ідентифікаційних ознак. Методика ідентифікаційних досліджень. Застосування математичних і кібернетичних методів у ідентифікаційних дослідженнях. Стадії криміналістичної ідентифікації.

Поняття і сутність криміналістичної діагностики. Теоретичні засади криміналістичної діагностики. Діагностичні завдання та методика їх вирішення. Значення криміналістичної діагностики для розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Експертні діагностичні засади.

Тема 4. Загальні положення криміналістичної техніки

Поняття і галузі криміналістичної техніки, завдання. Які вона вирішує. Сучасна система криміналістичної техніки, як розділу науки криміналістика. Правові, організаційні, етичні й тактичні засади використання техніко-криміналістичних засобів. Джерела формування та розвитку криміналістичної техніки. Класифікація криміналістичних засобів і методів, тенденції розвитку криміналістичної техніки.

Технічні засоби та прийоми виявлення, фіксації, дослідження слідів та речових доказів. Комплектація науково-технічних засобів, що використовуються для збирання криміналістичної інформації. Уніфіковані криміналістичні комплекси та принципи їх комплектування. Науково-технічні засоби та методи лабораторного дослідження речових доказів. Можливості застосування вимірювальної, мікродосліджувальної, аналітичної та обчислювальної техніки. Критерії допустимості використання технічних засобів і методів роботи з доказами у судочинстві. Доказове значення результатів застосування криміналістичної техніки.

Загальна характеристика: криміналістичної трасології, судової фотографії та відеозапису, судової балістики та вибухотехніки, холодної зброї, криміналістичного дослідження документів, криміналістичного дослідження почерку, криміналістичного авторознавства, криміналістичного ототожнення за її зовнішніми ознаками, судова акустика та відеофоноскопія, криміналістична одорологія тощо.

Роль криміналістичної техніки в розробленні методів попередження правопорушень. Проблеми автоматизації криміналістичних досліджень.

Тема 5. Загальні засади судової експертизи

Сутність спеціальних знань та форми їх використання у сучасному судочинстві. Поняття «судова експертиза». Концептуальні основи судової експертизи. Загальна теорія судової експертизи. Виникнення судової експертизи. Предмет, об'єкт та завдання судової експертизи. Поняття, правові

засади та види судових експертиз. Різновиди та загальні засади класифікації завдань судової експертизи (ідентифікаційні, діагностичні та ситуаційні). Об'єкти судової експертизи: поняття і класифікація. Сутність ознак об'єктів судової експертизи та їх класифікація за різними підставами. Сутність діагностичних та ідентифікаційних ознак об'єктів судової експертизи. Методи судової експертизи: поняття та критерії допустимості використання. Спеціальні методи експертного дослідження. Експертна методика: поняття, види та структура. Типові методики вирішення ідентифікаційних та діагностичних експертних завдань, їх етапи. Поняття класу, роду та виду судової експертизи. Підстави класифікації судових експертиз та їх класифікація за галузями спеціальних знань. Стадії експертного дослідження. Експертна діяльність і сучасні можливості судових експертиз.

Тема 6. Загальні положення криміналістичної експертизи

Поняття і зміст криміналістичної експертизи: предмет та завдання криміналістичної експертизи. Види криміналістичних експертиз. Об'єкти і суб'єкти криміналістичних досліджень та їх класифікація. Загальнонаукові й спеціальні методи експертної діяльності. Загальні принципи допустимості використання методів і засобів судово-експертного дослідження. Предмет, об'єкт та завдання криміналістичної експертизи (трасологічної, дактилоскопічної, холодної зброї, балістичної, дослідження документів, дослідження почерку тощо).

Тема 7. Правові та організаційні засади судово-експертної діяльності в Україні

Суб'єкти судово-експертної діяльності. Принципи судово-експертної діяльності. Система державних, спеціалізованих установ судових експертиз: науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України; науково-дослідні установи судових експертиз, судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України; експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України, експертно-криміналістичні підрозділи органів внутрішніх справ. Порядок підготовки експертних кадрів: атестація та переатестація судових експертів. Атестаційні та експертно-кваліфікаційні комісії, їх права та повноваження.

Тема 8. Процесуальне забезпечення судових експертиз у судочинстві

Роль судових експертиз у судових провадженнях. Підстави проведення експертизи та порядок залучення експерта у судочинстві України. Правовий статус експерта. Права, обов'язки й відповідальність експерта. Поняття експертної компетенції. Професійні й кваліфікаційні вимоги до експерта. Підстави й порядок відводу експерта. Взаємозв'язок судової експертизи й криміналістики; зв'язок з іншими науками. Висновок експерта як джерело доказів. Висновок експерта: структура та зміст. Оцінка висновку експерта

слідчим і судом. Внутрішнє переконання експерта і його помилки (їхня природа та причини). Незалежність судового експерта.

Випадки обов'язкового призначення судових експертиз. Гарантії забезпечення прав учасників судового провадження при призначенні експертизи. Постанова про призначення експертизи. Загальні вимоги, що пред'являються до питань, які ставляться до експерта. Форма типових питань, що виносяться для вирішення ідентифікаційних і діагностичних задач. Особливості отримання ухвали слідчого судді з проведення експертизи на підставі клопотання сторони захисту про залучення експерта. Зміст та структура клопотання про залучення експерта. Отримання зразків для проведення експертизи. Поняття та види зразків для порівняльного дослідження. Вимоги, що висуваються до зразків для порівняльного дослідження. Загальні положення тактики цієї слідчої дії. Порядок призначення й проведення комісійної, комплексної, додаткової й повторної судових експертиз у різних видах судочинства. Особливості проведення експертиз під час судового розгляду.

Тема 9. Тенденції розвитку судової експертизи в Україні

Підстави формування нових видів судових експертиз та становлення експертних технологій. Міжнародне співробітництво в галузі судової експертології. Програми алгоритмізації та автоматизації експертних досліджень. Експертиза у сфері інтелектуальної власності: поняття, види, об'єкти, суб'єкти, методи дослідження. Методика вирішення завдань експертизи об'єктів інтелектуальної власності.

Теоретико-технологічні проблеми формування методик експертних досліджень телекомунікаційних систем (обладнання), комп'ютерної техніки та програмних продуктів, а також пошуку шкідливих програмних засобів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вуйма А. Г. Використання спеціальних знань під час розслідування вбивств: дис. ... д-ра філософії: 081 Право. Харків, 2023. 297 с.
2. Вуйма А. Г., Степанюк Р. Л. Використання спеціальних медичних знань під час розслідування вбивств. *Актуальні проблеми кримінального процесу та криміналістики*: матер. міжнар. наук–практ. конф. (м. Харків, 29 жовтня 2021 р.). Харків, ХНУВС, 2021. С. 91–94.
3. Гайдамакіна Д. І., Дробишева О. С., Гріненко Л. О., Мацюк О. В. Дослідження коротких рукописних записів, виконаних особами похилого та старечого віку. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2020. Вип. 21. С. 291–308. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.1.2020.19>.
4. Гонгало С. Й. Судова техніко–криміналістична експертиза документів: сучасні можливості дослідження та перспективи розвитку: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2013. 203 с.
5. Гончаренко В. Г. Лекції з судової психології, читані в Академії

адвокатури України / Професор Владлен Гончаренко. Київ: Академія адвокатури України, 2008. 280 с.

6. Гриценко В. В. Використання висновку експерта під час розслідування та доказування кримінальних правопорушень проти правосуддя. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2024. № 4 (107). С. 151–163.

7. Гриценко В. В. Перспективи вдосконалення типового підходу правозастосовних органів до використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень проти правосуддя. Криміналістика та судова експертиза: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали всеукр. наук.–практ. конференції (м. Київ, 05 грудня 2024 р.) / відп. упоряд.: Ковальов К. М., Гуріна Д. П., Воробйова О. П., Житник Н. С., Чміленко О. П., Савчук Г. К. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2024. С. 102–105.

8. Гусєва В. О. Призначення судових експертиз у кримінальних провадженнях із масовими жертвами. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах*: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 03 листопада 2023 р.). Львів: ЛьвДУВС. 2023. С. 80–84.

9. Гусєва В. О. Сучасні можливості психологічних експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень, вчинених проти працівників правоохоронних органів. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2021. №3 (95). С. 256–266.

10. Довжаниця Р. О. Дослідження рукописів психічно хворих осіб під час судової почеркознавчої експертизи. *Криміналістичний вісник*. 2020. № 31 (1). С. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.37025/1992-4437/2019-31-1-35>.

11. Журавель В. А., Коновалова В. О., Авдєєва Г. К. Оцінка достовірності висновку судового експерта: світові практики та українські реалії. *Науковий юридичний журнал*. 2021. Том 28, № 2. С. 252–261.

12. Журавель В. А. Формування та розвиток окремих криміналістичних теорій (учень). *Право України*. 2021. № 8. С. 65–76.

13. Журавель В. А., Коваленко А. В. Дослідження доказів у кримінальному провадженні як складова процесу доказування. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2022. Т. 29. № 2. С. 313–328. DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2022-29-2-313>.

14. Забуга А. В., Лилова Ю. Ю. До питання дослідження підписів, виконаних особами похилого та старечого віку. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2019. Вип. 20. С. 241–252. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2.2019.18>.

15. Івакін Е. О. Теоретичні та методологічні питання неідентифікаційних досліджень в судовому почеркознавстві дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ : КНУВС, 2003. 188 с.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО
(перелік питань до вступного фахового випробування)

1. Місце адміністративного права в системі права України.
2. Поняття, риси і завдання адміністративного права.
3. Предмет адміністративного права.
4. Структура системи адміністративного права. Підгалузі та правові інститути адміністративного права.
5. Джерела адміністративного права України та їхня характеристика.
6. Адміністративно-правові норми: поняття, види та особливості структури.
7. Поняття, склад та види адміністративно-правових відносин.
8. Поняття, загальні риси та рівні державного управління.
9. Функції державного управління: поняття, види та їхня характеристика.
10. Принципи державного управління: поняття, види та їхня характеристика.
11. Поняття та види методів державного управління.
12. Поняття, ознаки та види актів державного управління. Вимоги, що висуваються до актів державного управління.
13. Адміністративні послуги: поняття, правове регулювання, класифікація.
14. Поняття і види суб'єктів адміністративного права, їхня загальна характеристика. Обставини, що впливають на коло суб'єктів адміністративного права.
15. Центральні органи державної виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
16. Місцеві органи державної виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.
17. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування.
18. Підприємства та установи як суб'єкти адміністративного права.
19. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права.
20. Правові засади державної служби.
21. Поняття, ознаки і види державної служби.
22. Поняття і види державних службовців. їхні обов'язки і права.
23. Право громадян на державну службу та механізм його реалізації.
24. Поняття та риси адміністративної відповідальності.
25. Підстави адміністративної відповідальності та їхня характеристика.
26. Ознаки та склад адміністративного проступку.
27. Колективні суб'єкти (юридичні особи) як суб'єкти адміністративної відповідальності.
28. Поняття та особливості адміністративного примусу. Співвідношення адміністративного примусу і примусу, передбаченого нормами адміністративного права.
29. Характеристика заходів адміністративного попередження.

30. Характеристика заходів адміністративного припинення.
31. Система адміністративних стягнень та їхня характеристика.
32. Порядок накладення адміністративних стягнень.
33. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність, та їхня характеристика.
34. Характеристика заходів адміністративно-процесуального забезпечення.
35. Способи забезпечення законності та дисципліни у державному управлінні та їхня характеристика.
36. Поняття, сутність та види державного контролю. Відмінність контролю від нагляду.
37. Поняття, сутність та види адміністративного нагляду, відмінність адміністративного нагляду від прокурорського нагляду.
38. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності та дисципліни у державному управлінні.
39. Право громадян на звернення та механізм його реалізації.
40. Поняття та види звернень громадян. Проведення по розгляду звернень громадян.
41. Поняття та правова природа адміністративної юстиції.
42. Поняття, задача та правове регулювання адміністративного судочинства.
43. Принципи адміністративного судочинства.
44. Публічно-правовий спір як предмет адміністративного судочинства.
45. Кодифікація адміністративного права в умовах реформування.
46. Адміністративне право і адміністративне процесуальне право: проблеми співвідношення.
47. Організаційно-правові засади державного управління економічною сферою.
48. Організаційно-правові засади державного управління у галузі захисту економічної конкуренції.
49. Організаційно-правові засади державного управління у галузі освіти.
50. Організаційно-правові засади державного управління у галузі науки.
51. Організаційно-правові засади державного управління засобами масової інформації.
52. Організаційно-правові засади державного управління у галузі національної безпеки.
53. Організаційно-правові засади державного управління у сфері юстиції.
54. Організаційно-правові засади державного управління державною службою.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС

(перелік питань до вступного фахового випробування)

1. Поняття та ознаки адміністративного процесу.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Джерела адміністративного процесуального права.
4. Стадії адміністративного процесу.
5. Система та структура адміністративних судів. Склад суду. Підстави та порядок відводу суду.
6. Поняття адміністративної юрисдикції.
7. Публічно-правовий спір, як предмет адміністративного судочинства.
8. Загальна характеристика категорій публічно-правових спорів, віднесених до адміністративної юрисдикції.
9. Співвідношення адміністративної юрисдикції з іншими судовими юрисдикціями.
10. Поняття та види підсудності адміністративних справ. Наслідки недодержання правил підсудності.
11. Предметна підсудність адміністративних справ та її різновиди.
12. Територіальна підсудність адміністративних справ та її різновиди.
13. Інстанційна підсудність адміністративних справ.
14. Поняття та види учасників адміністративного судочинства.
15. Процесуальні права та обов'язки осіб, які приймають участь в адміністративному процесі.
16. Характеристика сторін в адміністративному судочинстві.
17. Треті особи в адміністративному судочинстві: їх права та обов'язки.
18. Експерт в адміністративному судовому процесі: права, обов'язки та відповідальність.
19. Процесуальне положення спеціаліста: права, обов'язки та відповідальність.
20. Поняття та зміст процесу доказування в адміністративному процесі. Обов'язок доказування.
21. Поняття доказів в адміністративному процесі. Класифікація доказів в адміністративному (судовому) процесі.
22. Діяльність суб'єктів адміністративного процесу зі збору та оцінки доказів.
23. Фіксування судового засідання технічними засобами. Журнал судового засідання.
24. Поняття та види судових витрат. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом справи у суді. Розподіл судових витрат.
25. Строк звернення до адміністративного суду. Поняття та види процесуальних строків. Поновлення та продовження процесуальних строків.
26. Підходи до визначення адміністративного позову. Право на звернення до адміністративного суду. Забезпечення адміністративного позову.
27. Відкриття провадження в адміністративній справі. Процесуальний порядок відкриття провадження у справі.

28. Підготовче провадження.

29. Відмова від адміністративного позову та визнання адміністративного позову під час підготовчого провадження.

30. Об'єднання і роз'єднання справ.

31. Виклики та повідомлення в судовому процесі. Зміст та види повісток.

32. Судовий розгляд адміністративної справи. Розгляд справи по суті, судові дебати.

33. Поняття та види судових рішень. Вимоги що висуваються до судових рішень. Порядок ухвалення судових рішень. Спосіб, строки і порядок виконання судових рішень.

34. Постанови адміністративного суду. Ухвали адміністративного суду. Законна сила рішення суду. Доступ до судових рішень.

35. Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів.

36. Скорочене провадження.

37. Суть і значення апеляційного провадження в адміністративному суді. Право на апеляційне оскарження та порядок його реалізації. Процесуальний порядок розгляду апеляційної скарги. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на постанову та ухвалу суду.

38. Суть і значення касаційного провадження в адміністративному суді. Право на касаційне оскарження та порядок його реалізації. Процесуальний порядок розгляду касаційної скарги. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.

39. Підстави для провадження за нововиявленими обставинами в адміністративному суді.

40. Порядок відновлення втраченого судового провадження в адміністративній справі.

41. Право на подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та його реалізація.

42. Характеристика окремих заходів процесуального примусу в адміністративному процесі.

КРИМІНАЛІСТИКА

(перелік питань до вступного фахового випробування)

1. Виникнення і розвиток науки криміналістики. Наукові криміналістичні школи.
2. Поняття, предмет, задачі і система криміналістики та закономірності об'єктивної дійсності, що вивчаються нею.
3. Предмет науки криміналістики, сучасна концепція його визначення.
4. Виникнення, основні етапи розвитку та сучасний стан криміналістики в Україні.
5. Співвідношення і зв'язок криміналістики з юридичними та неюридичними науками.
6. Система криміналістики, сучасні тенденції її розвитку.
7. Принципи криміналістики, закони розвитку науки криміналістики.
8. Поняття криміналістичної інформації, її різновиди та відмінність від інших видів інформації.
9. Зміст поняття «криміналістична ідентифікація» та основні етапи розвитку цієї криміналістичної теорії
10. Основи криміналістичної теорії ідентифікації
11. «Ідентифікаційна ознака» та її криміналістичне значення
12. Характеристика об'єктів криміналістичної ідентифікації
13. Поняття криміналістичної діагностики
14. Види криміналістичної ідентифікації та діагностики
15. Форми криміналістичної ідентифікації та діагностики
16. Поняття, наукові засади та значення криміналістичної ідентифікації для експертної діяльності.
17. Стадії криміналістичної ідентифікації.
18. Поняття криміналістичної діагностики та її відмінність від ідентифікації.
19. Поняття і завдання криміналістичної техніки як розділу криміналістики.
20. Загальна характеристика структури криміналістичної техніки.
21. Характеристика основних галузей криміналістичної техніки та їх роль у збиранні і дослідженні інформації у судових провадженнях.
22. Класифікація засобів криміналістичної техніки.
23. Тенденції розвитку криміналістичної техніки
24. Методи, засоби та прийоми, що використовує криміналістична техніка
25. Техніко-криміналістичні засоби, що використовують для збирання криміналістичної інформації
26. Уніфіковані криміналістичні комплекти і принцип їх комплектування
27. Прийоми і методи збирання та дослідження криміналістичної інформації. Правова та етична регламентація їх застосування.
28. Загальна характеристика сутності і можливостей техніко-криміналістичних засобів, прийомів і методів, що застосовуються для лабораторних досліджень речових доказів.

29. Комплектація науково-технічних засобів, що використовуються на місці події.

30. Правові, організаційні, етичні і тактичні засади використання техніко-криміналістичних засобів.

31. Поняття, джерела, завдання та структура криміналістичної методики розслідування.

32. Види і характеристика методів криміналістики.

33. Критерії допустимості спеціальних методів криміналістики.

34. Поняття і значення фіксації криміналістичної інформації як методу повного і точного відображення змісту слідчої дії та її результатів.

35. Поняття й значення методів криміналістики

36. Загальнонаукові методи, що застосовуються в криміналістиці

37. Спеціальні методи, що застосовуються в криміналістиці

38. Критерії, яким повинні відповідати криміналістичні методи, та сутність цих критеріїв

39. Закономірності об'єктивної дійсності, що вивчаються криміналістикою.

40. Методи і засоби виявлення, фіксації і вилучення слідів рук людини.

41. Поняття, криміналістичні ознаки і класифікація холодної зброї.

42. Поняття судової балістики, її наукові засади.

43. Поняття, характеристика, класифікація вогнепальної зброї та слідів її застосування.

44. Судова фотографія: поняття, наукові засади, види.

45. Поняття і наукові засади криміналістичної одорології. Можливості використання запахових слідів людини в розкритті та розслідуванні злочинів.

46. Наукові та правові засади криміналістичного обліку. Система криміналістичних обліків.

47. Поняття та класифікація мікрооб'єктів. Прийоми і засоби виявлення, вилучення та дослідження мікрооб'єктів.

48. Поняття «словесний портрет» і методика його складання. Принципи опису зовнішності людини за методом «словесного портрету».

49. Поняття письма, письмової мови та почерку. Завдання почеркознавчої експертизи.

50. Поняття документів, їх класифікація. Правила поводження з документами-речовими доказами.

51. Джерела інформації про ознаки зовнішності людини.

52. Ідентифікація особи по голосу (фоноскопічна експертиза): сутність, коло питань, що вирішуються, особливості підготовки матеріалів.

53. Поняття криміналістичної тактики, її система та завдання.

54. Криміналістична тактика як розділ криміналістики і предмет її дослідження.

55. Тактичний прийом як елемент криміналістичної тактики і вимоги, що пред'являються до нього.

56. Класифікація тактичних прийомів.

57. Поняття і система криміналістичної методики Методика розслідування окремих видів і груп злочинів.

58. Поняття і сутність криміналістичної характеристики злочинів.

59. Поняття і значення слідчої ситуації.

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА

(перелік питань до вступного фахового випробування)

1. Поняття спеціальних знань. Суб'єкти використання спеціальних знань.
2. Сутність спеціальних знань та особливості їх використання у судовому провадженні.
3. Поняття судової експертизи як форми використання спеціальних знань у судовому провадженні.
4. Нормативно-правові основи проведення судової експертизи.
5. Поняття, сутність та види судових експертиз.
6. Класифікація завдань судової експертизи.
7. Сутність ідентифікаційних завдань судової експертизи.
8. Сутність діагностичних завдань судової експертизи.
9. Сутність ситуаційних завдань судової експертизи.
10. Сучасні уявлення про класифікацію судових експертиз.
11. Класифікація судових експертиз за галузями спеціальних знань.
12. Поняття класу, роду та виду судової експертизи.
13. Криміналістичні експертизи в системі судових експертиз.
14. Класифікація ознак об'єктів судової експертизи за різними підставами.
15. Характеристика та класифікація методів експертного дослідження.
16. Спеціальні методи експертних досліджень.
17. Поняття методики експертних досліджень. Види методик експертних досліджень.
18. Порядок атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз.
19. Порядок ведення реєстру методик проведення судових експертиз.
20. Види та загальна характеристика експертних досліджень.
21. Поняття зразків для порівняльного експертного дослідження та їх види.
22. Порядок та особливості отримання зразків для експертизи.
23. Стадії експертного дослідження.
24. Класифікація судових експертиз за обов'язковістю проведення.
25. Особливості проведення комісійних та комплексних експертиз.
26. Поняття та структура судової експертології.
27. Поняття експертних помилок та їх класифікація.
28. Способи виявлення експертних помилок та їх попередження.
29. Сутність та зміст висновку експерта як джерела доказів у судовому провадженні. Оцінка висновку експерта.
30. Система судово-експертних установ України.
31. Поняття, завдання та суб'єкти судово-експертної діяльності.
32. Система державних спеціалізованих експертних установ, які здійснюють судово-експертну діяльність в Україні.
33. Поняття, види, повноваження суб'єктів судово-експертної діяльності.

34. Основні ресурси судово-експертної діяльності.
35. Інформаційне забезпечення судово-експертної діяльності.
36. Організація взаємодії спеціалізованих судово-експертних установ МЮ України з судово-експертними установами інших міністерств і відомств з питань застосування експертно-криміналістичних методів та техніко-криміналістичних засобів.
37. Порядок проведення експертиз у спеціалізованих судово-експертних установах МЮ України.
38. Судовий експерт, його компетентність та компетенція.
39. Порядок атестації та переатестації судового експерта.
40. Порядок залучення експерта для проведення судової експертизи.
41. Порядок та межі ознайомлення експерта з матеріалами справи.
42. Правова основа діяльності судового експерта.
43. Права та обов'язки експерта як учасника судового провадження.
44. Гарантії незалежності експерта.
45. Вимоги до освітніх та професійних якостей судового експерта.
46. Порівняльна характеристика спеціаліста та експерта як суб'єктів використання спеціальних знань у судовому провадженні.
47. Порядок та підстави призначення повторної та додаткової експертизи.
48. Порядок проведення комісійної експертизи та оформлення висновку експерта.
49. Сутність, межі та процесуальна регламентація експертної ініціативи.
50. Зміст і структура висновку експерта, його доказове значення.
51. Суб'єкти та критерії оцінки висновку експерта.